

MEMO AAN DE GEMEENTERAAD

Aan De gemeenteraad
Datum 3 juli 2013
Onderwerp Decentralisaties sociale domein
Van Het college
Ons kenmerk 131326
CC

Geachte leden van de raad,

Met deze memo informeren wij u over de stand van zaken met betrekking tot de decentralisaties in het sociale domein en onze visie hierop. Wij hopen hiermee ook tegemoet te komen aan de vragen in de carroussel behandeling op 3 juni 2013 over de contourennota jeugdzorg en de uitgangspunten notitie AWBZ.

1. Waarom is een visie op het sociale domein nodig?

Met de decentralisatie van de participatiewet, jeugdzorg en de AWBZ krijgen gemeenten in de toekomst bijna volledige sturing en regie binnen het sociale domein. Op het moment zijn gemeenten al verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (incl. welzijnsbeleid), Wet Werk en Bijstand, minimabeleid, Wet publieke gezondheidszorg en de woonvisie. Ook komt met de 3 decentralisaties de financiële verantwoordelijkheid meer bij gemeenten te liggen. Dit betekent een forse uitbreiding (naar verwachting 50%) van de gemeentebegrotingen met daarbij een flinke opgave tot bezuinigen. De 3 decentralisaties zijn onderdeel van het brede sociale domein. Vanwege de forse bezuinigingen is er meer dan ooit het besef dat er scherpe keuzes gemaakt moeten worden. Om deze keuzes te kunnen maken is een visie op het sociale domein nodig.

2. Transformatie van het sociale domein

In Nederland staat de zorg voor elkaar van oudsher hoog in het vaandel. Het sociale stelsel is een van de sterkste stelsels ter wereld, met hoogwaardige vormen van publieke ondersteuning. Het stelsel staat echter onder druk. Het is complex, de afzonderlijke organisaties hebben ieder een eigen belang, het systeem heeft 'perverse' financiële prikkels die leiden tot ongewenst gedrag (zoals overbehandelen en verkokering) en wordt gekenmerkt door heel veel regels. De eigen kracht van de burgers en de civilsociety wordt naar onze mening onvoldoende benut, de kosten van het stelsel zijn onhoudbaar en een grote groep burgers komt maatschappelijk (en economisch) buitenspel te staan. De complexiteit van de ontwikkelingen en de impact van de bezuinigingen ten aanzien van de 3 decentralisaties zijn groot en maken de veranderingen ingewikkeld. Toch zijn we voor een belangrijk deel nu al verantwoordelijk voor het werk in het sociale domein en het beoogd effect van dit werk verandert niet. 'Meedoen naar vermogen' blijft het motto. Zo moet de komst van Begeleiding ervoor zorgen dat mensen met een beperking meer en beter kunnen meedoen. Vergroot de decentralisatie jeugdzorg de kans om in de praktijk betere en snellere jeugdzorg te organiseren. En moet de participatiewet ervoor zorgen dat niet de financieringsstroom, maar de interventie bepalend is voor de aanpak. Het beoogd effect blijft dus gelijk, terwijl de werkwijze (ingrijpend) verandert. De veranderingen zijn gericht op vernieuwing en vragen om een fundamenteel andere werkwijze: bestaande

Hofhoek 5
3176 PD Poortugaal
Postbus 1000
3160 GA Rhoon
Telefoon 010 506 11 11
Fax 010 501 81 80
www.albrandswaard.nl

patronen, structuren en gedrag moeten worden doorbroken (bijvoorbeeld het herverdelen van taken en verantwoordelijkheden van ketenpartners en burgers). Het gaat om de grootste transformatie in het sociale domein sinds jaren.

3. (maatschappelijke) Ontwikkelingen

Opgave van de drie decentralisaties

Wmo/AWBZ

De regering is al enkele jaren bezig om de AWBZ terug te brengen naar de oorspronkelijke doelstelling en heeft de ambitie geformuleerd om in de komende periode een omslag te maken naar meer maatwerk, meer zorg in de buurt en meer samenwerking tussen verschillende aanbieders. Hierbij wordt nadrukkelijk ook een groter beroep gedaan op de inzet van het eigen netwerk. De maatregelen uit het regeerakkoord met betrekking tot de decentralisatie AWBZ zijn, na overleg met de branche organisaties, nader uitgewerkt in de brief 'Langdurige zorg'. De functie Begeleiding in de AWBZ, bestaande uit individuele begeleiding en dagbesteding wordt vanaf 2015 overgeheveld naar de compensatieplicht van de Wmo (inclusief vervoer). Begeleiding is gericht op het bevorderen van participatie en verbeteren en behoud van zelfredzaamheid van mensen met een beperking. Het gaat om het voorkomen van opname in een instelling of verwaarlozing. Het blijft in 2014 mogelijk om aanspraak te maken op dagbesteding op grond van de AWBZ. Van het totale budget voor de AWBZ- Begeleiding gaat maar 75% naar de gemeenten. Daarmee moet de gemeente de behoefte aan beide vormen van begeleiding compenseren. Ook worden gemeenten per 2015 verantwoordelijk voor de functie Persoonlijke Verzorging. Hiervoor wordt 85% van het budget overgeheveld. Het gaat o.a. om hulp bij het wassen en aankleden en het aanbrengen van een prothese. In de periode tot 2016 wordt de zorg geëxtramuraliseerd van een groot deel van de cliënten die nu de zorg intramuraal ontvangen. De zorg dient in de eigen omgeving te worden gegeven (scheiden van wonen en zorg). De voorziening Hulp bij het Huishouden wordt beperkt tot mensen die dit echt nodig hebben en niet zelf kunnen betalen. Deze maatregel geldt vanaf 2015. Gemeenten houden 60% van het budget. In tegenstelling tot wat in het regeerakkoord is opgenomen, kunnen nieuwe cliënten in 2014 een beroep doen op huishoudelijk hulp. Dit betekent dat gemeenten in 2014 moeten bijdragen aan het in stand houden van hulp bij het houden in 2014. De financiële gevolgen hiervan kunnen thans nog niet becijferd worden.

Jeugdzorg

De regering wil de effectiviteit van de jeugdzorg verbeteren via een stelselherziening. De gemeente wordt met ingang van 2015 verantwoordelijk voor alle jeugdzorg die nu nog onder het Rijk, provincie, AWBZ en zorgverzekeringswet valt waardoor de gemeente zowel bestuurlijk als financieel verantwoordelijk wordt voor de uitvoering. Het gaat om ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en hun ouders bij het voorkomen/verminderen van problemen. De gemeente moet er voor zorgen dat de ondersteuning en zorg integraal en laagdrempelig wordt geboden. Naast de huidige verantwoordelijkheid op het terrein van de jeugdgezondheidszorg en het preventief jeugdbeleid, wordt de gemeente ook verantwoordelijk voor toegang tot geïndiceerde jeugdzorg, ambulante jeugdzorg, pleegzorg, crisishulp, jeugdreclassering en jeugdbescherming, zorg voor verstandelijke gehandicapten, jeugd GGZ, gesloten jeugdzorg.

Met de stelselherziening beoogt het Rijk een omslag naar meer preventieve ondersteuning, minder snel medicaliseren van problemen en een integrale aanpak met een betere samenwerking van partijen rond gezinnen. Met deze decentralisatie is een

fikse korting gemoeid. De totale korting bedraagt 15% van het totale budget, naast de bezuinigingen die de komende jaren voor de overheveling al worden doorgevoerd.

Participatiewet

Het wetsvoorstel Werken naar Vermogen is vervangen door een nieuwe Participatiewet.

Het kabinet heeft onlangs een sociaal akkoord gesloten met werkgevers en werknemersbonden. Door het sociaal akkoord is de eerdere planning niet haalbaar. De invoering wordt uitgesteld van begin 2014 naar begin 2015. In de Participatiewet worden de WWB, WSW en de arbeidsondersteuning van de jonggehandicapten (Wajong) samengevoegd. De Participatiewet wordt een brede voorziening voor mensen met arbeidsvermogen die nu nog gebruik maken van de verschillende regimes. De Wajong blijft bestaan voor mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. In het sociaal akkoord is opgenomen dat er een herbeoordeling zal plaatsvinden voor jongeren die al een Wajong uitkering hebben. Doordat de Wsw opgaat in de Participatiewet zal het beschut werken worden georganiseerd door de werkbedrijven. Het Rijk wil met de Participatiewet bereiken dat mensen beoordeeld worden op hun mogelijkheden (en niet op hun beperkingen), er alleen ondersteuning is voor wie het nodig heeft en er een activerend nieuw stelsel is dat mensen uit een uitkering houdt. Het sociaal akkoord heeft belangrijke gevolgen voor de context waarin de Participatiewet moet opereren. De belangrijkste gevolgen voor de gemeenten zijn dat er op 35 werkpleinen regionaal arbeidsmarktbeleid ontwikkeld moet worden en dat er 35 werkbedrijven gevormd moeten worden (uit de huidige SW bedrijven) die verantwoordelijk worden voor het aan het werk helpen van wajongers en SW geïndiceerden. Daarnaast wordt het UWV samengevoegd met het CIZ tot een nieuw Rijksorgaan, dat verantwoordelijk wordt voor de keuring van de mate van arbeidsongeschiktheid en de behoefte aan zorg en extra ondersteuning. De wijze waarop een en ander vorm krijgt wordt nader uitgewerkt. Voor een succesvolle uitvoering dient de samenwerking met werkgevers veel aandacht te krijgen. Voor de financiering van de participatiewet blijft de financieringssysteem gehandhaafd. De uitkeringen worden betaald uit het inkomensdeel. Daarnaast is sprake van een participatiebudget voor re-integratie. Duidelijk is dat er verder bezuinigd wordt op het werkdeel.

Overige ontwikkelingen

Passend onderwijs

Met de invoering van passend onderwijs is de leerlinggebondenfinanciering (lgf) en de landelijke indicatieprocedure voor het (v)so afgeschaft. Daarvoor in de plaats moeten scholen zoveel mogelijk een passende onderwijsplek bieden aan leerlingen. Scholen hebben een zorgplicht. Dat betekent dat als ouders hun kind met extra ondersteuningsbehoefte bij een school aanmelden, de school een passend onderwijs aanbod moet doen. Dit geldt voor alle kinderen, van hoogbegaafde leerlingen tot kinderen met het down syndroom. Wanneer de school zelf de passende plek niet kan bieden, wordt er een beroep gedaan op de partners, maar de zorg blijft zo dicht mogelijk in de buurt. De extra ondersteuning die door een school geboden kan worden, wordt opgenomen in een onderwijsprofiel. Hierdoor moeten scholen samenwerken (ook met speciaal onderwijs). Het speciaal onderwijs blijft overigens wel bestaan, bijvoorbeeld voor kinderen die zeer moeilijk lerend of zeer moeilijk opvoedbaar zijn. De gemeente krijgt te maken met de gevolgen van passend onderwijs. Deze kunnen liggen op het terrein van leerlingenvervoer, onderwijshuisvesting, Wmo en jeugdzorg.

Wmo en compensatiebeginsel

De afgelopen periode is volop gewerkt aan het vormgeven vanuit de nieuwe principes en werkwijzen in het proces de kanteling. Het gaat hierbij niet om de vraag waar iemand recht op heeft, maar om de vraag welke oplossing het beste past bij de individuele beperking van betrokkene. Wij faciliteren de eigen regie en zelfsturing. Dit kan tot gevolg hebben dat de toegang tot voorzieningen wordt beperkt. Dit is voor ons echter geen doel op zich. In Albrandswaard heeft dit reeds vorm gekregen in de vastgestelde nota 'Breed welzijnsbeleid'.

Welzijn nieuwe stijl

In de lijn met deze ontwikkelingen zijn ook de principes van 'Welzijn nieuwe stijl' onderdeel van de afspraken met maatschappelijke organisaties (welzijnsinstellingen). De 8 bakens staan hierin centraal.

Overheveling cliëntondersteuning

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de cliëntondersteuning (prestatieveld 3 Wmo), met uitzondering van de ondersteuning voor verstandelijk, lichamelijk en zintuiglijk gehandicapten. Deze wordt uitgevoerd door MEE-organisaties. In 2011 heeft VWS een visie op cliëntondersteuning naar de Tweede Kamer gestuurd. Hierin staat dat gemeenten op termijn volledige zeggenschap krijgen over het budget voor cliëntondersteuning. Het is dan aan de gemeente om te besluiten of zij dit wil besteden bij MEE of cliëntondersteuning op een andere wijze wil organiseren. Er is nog geen duidelijkheid over de termijn waarop.

4. Kansen

De gemeente wordt nu 'systeemeigenaar'. Dit biedt kansen. De gemeente moet de systeemfouten uit de verschillende naast elkaar bestaande wet- en regelgeving eruit halen. De gemeente heeft de taak om het minder ingewikkeld te maken en dichtbij de burgers organiseren. Gezinnen en individuen hebben vaak te maken met meerdere problemen en als gevolg daarvan met meerdere wet- en regelgeving. Zij zijn gebaat bij een integrale aanpak van hun problemen. Een integrale aanpak werkt kostenbesparend. Er zijn minder hulpverleners betrokken bij het gezin, signalen worden eerder opgemerkt en opgepakt waardoor er minder escalatie is. De inefficiënte werkwijze is mede door de gemeente bepaald (goed moment om met een kritische blik te kijken naar de huidige werkwijze en verbeteringen door te voeren). Voor het eerst krijgt één partij, de gemeente, zeggenschap over bijna het hele sociale domein. De gemeente krijgt de kans om dwarsverbanden, samenhang, synergie en samenwerking tussen deze beleidsterreinen te vinden en werkzaamheden slimmer te organiseren.

5. Risico's

De decentralisaties gaan gepaard met beleidsvrijheid, maar ook risico's. Ten eerste wordt de gemeente geconfronteerd met forse verlagingen van budgetten. Ten tweede hebben de veranderingen in het sociale domein veel impact op de positie van de gemeente en de interne organisatie. De interne organisatie dient (tijdig) geëquipeerd te worden voor de veranderingen. Ten derde is de gemeente niet de enige bepalende speler in het veld. Er zijn ook andere grote (financiële) spelers in het veld. De gemeente is wel een belangrijke speler, zij heeft de regie (en verantwoordelijkheid). Er zal samenwerking gezocht moeten worden met spelers die nu niet nadrukkelijk in beeld zijn, bijvoorbeeld ziektekostenverzekeraars. Het is in het belang van burgers dat zorg en ondersteuning goed op elkaar zijn afgestemd. Dit vergt een omslag in denken en doen van alle spelers die zorg en ondersteuning bieden. We gaan verkennen wat ziektekostenverzekeraars kunnen bijdragen in de ondersteuning op het gebied van gezondheid, preventie en jeugdhulp.

Ten vierde zal de werkwijze van zorgaanbieders ook veranderen. Zij zullen meer moeten inzetten op eigen oplossingen (samen met de cliënt) in plaats van zich te richten op aanbodgerichte voorzieningen. Deze omslag vergt ook inspanningen van de gemeente.

Tot slot is de turbulente politieke omgeving van uit het rijk een onzekerheid wat ook een risico oplevert. Er is al geruime tijd sprake van het decentraliseren van taken op het gebied van de AWBZ, bijstand en jeugdzorg. Vanwege de val van het kabinet Rutte 1 zijn de plannen in gewijzigde vorm door de nieuwe regering gepresenteerd, met nog meer bezuinigingen en meer taken. Het huidige kabinet biedt evenmin zekerheid. De plannen die in het nieuwe regeerakkoord zijn aangegeven worden als gevolg van overleg met sociale en maatschappelijke partners steeds gewijzigd. Dit is een enorme onzekerheid op het gebied van financiën, maar ook onzekerheid voor de inrichting van de organisatie.

6. Visie

De samenleving verandert met rasse schreden. Oplossingen van jaren terug zijn niet die van nu. Waar de nadruk in het verleden lag op 'zorgen voor' willen we ons richten op het 'zorgen dat' dingen gebeuren.

Wij hebben vertrouwen in de vitaliteit en veerkracht van de samenleving. Wij stimuleren dat inwoners naar vermogen kunnen deelnemen aan de samenleving. Ondersteuning (of het nu gaat om wonen, werk, opvoeding, welzijn, zorg of onderwijs) is gericht op het versterken van eigen kracht in de buurt. Beroepskrachten worden ingezet daar waar deze kracht niet toereikend is voor de oplossing. We leggen een fundament waarop we alle ontwikkelingen in het sociale domein kunnen afstemmen en in samenhang kunnen bekijken. Daarnaast spelen aangrenzende terreinen een rol, zoals sociale veiligheid, sport en cultuur. Bij de wens tot toenemende participatie en zelfredzaamheid, horen ook andere maatschappelijke en bestuurlijke verhoudingen tussen gemeente, instellingen/organisaties en inwoners. Op basis van deze visie hebben we 10 uitgangspunten geformuleerd. Deze zijn deels aanvullend of overlappend op de uitgangspunten zoals al vastgesteld in de nota 'Breed welzijnsbeleid'.

1. Mensen zijn verantwoordelijk voor hun eigen leven (en de opvoeding van kinderen) en doen naar vermogen mee.

2. Investeren in probleemoplossend vermogen van de samenleving: versterken van sociale netwerken.

3. Er is een vangnet voor kwetsbare burgers: ook hier blijven we kijken naar wat iemand kan (fysiek, mentaal en financieel) en hoe we die kracht kunnen stimuleren.

4. We zetten in op vroegsignalering en preventie: risicogroepen zijn in beeld.

5. We gaan wijkgericht werken, dichtbij mensen. De toegang tot voorzieningen is dichtbij.

6. Lokaal wat lokaal kan, regionaal wat regionaal moet.

7. De ondersteuningsvraag is leidend (en niet de regelgeving, financieringssystematiek of het aanbod), leidt tot één plan voor de ondersteuning en wordt verbonden in samenhang met alle levensdomeinen en is gericht op het versterken van zelfredzaamheid en participatie.

8. De samenhang wordt in ieder geval gerealiseerd door middel van de toegang, de arrangementen en de financiële middelen.

9. Resultaatsturing en minder bureaucratisch werken: we rekenen af op het resultaat dat voor de burger wordt bereikt en niet op deelproducten (voorkomt versnippering). De contractvorm moet burgers en aanbieders prikkelen (belonen) voor het inzetten van eigen oplossingen in plaats van voorzieningen

10. Nieuw samenspel tussen burgers, gemeente, organisaties: de participatie maatschappij gaat gepaard met een rolverschuiving voor de gemeente. Inzet op preventie, een groter beroep op de eigen kracht en verantwoordelijkheid en samenhangende aanpak betekent een regisserende rol voor de gemeente

7. Uitwerking uitgangspunten

De visie beschrijft hoofdlijnen en uitgangspunten op een abstractieniveau. Om de uitgangspunten te realiseren is een vertaling naar de praktijk nodig. Het is belangrijk om scherper in beeld te krijgen wat we precies bedoelen.

Eigen verantwoordelijkheid

We streven naar een samenleving waarin zaken minder snel en makkelijk worden geproblematiseerd, waarbij problemen teruggebracht worden naar behorend bij het gewone leven. Deze zaken behoren tot de eigen verantwoordelijkheid en worden zelf (in eigen netwerk) opgelost en horen niet bij de gemeente. Hiervan uitgaand zullen wij burgerinitiatieven met een open blik betreden en gaan op zoek naar creativiteit in de samenleving.

Wij beseffen dat er mensen zijn die moeite hebben om 'gewone problemen' op te lossen en geen beroep kunnen doen op een netwerk. Daarom investeren wij in de ondersteuning van vrijwilligers. Er kan niet meer vanzelfsprekend een beroep gedaan worden op de gemeente. Dit betekent niet dat vrijwilligers specialistische ondersteuning van professionals overnemen. Voor mensen die specialistische ondersteuning nodig hebben bieden wij een vangnet. Vrijwilligers en professionals zullen meer gaan samenwerken. Zo ontstaat er een nieuwe balans: er is niet automatisch recht op voorzieningen, maar wel een vangnet voor wie dat nodig heeft. De rol van de gemeente is stimulerend, ondersteunend en faciliterend. Deze nieuwe rol vereist een cultuuromslag van zowel ambtenaren als bestuurders. Wij zullen als overheid meer los moeten laten.

Wie zijn kwetsbaar?

We willen een vangnet voor kwetsbare burgers. Wat bedoelen we met dit begrip en voor welke mensen is dit van toepassing? Er bestaat geen eenduidige definitie van kwetsbare burgers. Uit literatuuronderzoek blijkt dat kwetsbaarheid geen eigenschap is, maar een toestand. Mensen kunnen in elke levensfase (jeugd, alleenstaanden, gezinnen, ouderen) in een kwetsbare situatie terecht komen: een situatie waarin het moeilijk is om financieel rond te komen, om sociale contacten te onderhouden of om maatschappelijk actief te zijn. Deze situatie kan langer of korter duren. Niet iedereen reageert op dezelfde manier op zo'n periode van kwetsbaarheid. Het is daarom lastig om bepaalde groepen kwetsbaar te noemen. Er zijn wel factoren die de kans op kwetsbaarheid vergroten. Het belangrijkste is dat bij kwetsbaarheid altijd sprake is van een opeenstapeling van problemen en/of beperkingen, in deze situaties wordt

gesproken over multiproblematiek. Groepen die risico lopen om kwetsbaar te worden zijn mensen:

- met een lichamelijke beperking
- met chronisch psychische problemen
- met een verstandelijke beperking
- met psychosociale (inclusief materiële) problemen
- met opvoed- en opgroei problemen
- die betrokken zijn bij huiselijk geweld
- die uitgestoten (dreigen te) worden wegens seksuele oriëntatie
- met meervoudige problematiek (waaronder verslaafden)

Het keukentafelgesprek is bij uitstek geschikt om te beoordelen in hoeverre er sprake is van een kwetsbare toestand en op welke wijze de eigen kracht (netwerk) gestimuleerd kan worden. Tevens kunnen we de mogelijkheden van de zelfredzaamheidsmatrix verkennen.

Preventie en vroegsignalering

Preventie is voor ons het voorkomen dat er problemen ontstaan en/of het (verder) uit de hand lopen van problemen door van te voren in te grijpen. In Nederland worden de meeste euro uitgegeven aan het einde van een proces. Dit is te merken in de zorg en jeugdzorg, maar ook op het terrein van werk en inkomen (hoge kosten mbt re-integratie). Het zou dus logisch zijn dat preventie profijtelijk zou moeten zijn voor de gemeente. Het wettelijk stelsel zit echter zo in elkaar dat het succes van de inspanningen van de gemeente leidt tot minder (zorg) uitgaven van rijksregelingen (zoals bv. AWBZ en Zvw. Met de decentralisatie van de jeugdzorg leiden preventieve inspanningen (op termijn) wel tot profijt voor de gemeente).

Toch is voorkomen beter dan genezen om de simpele reden dat aan het einde van het proces de maatregelen vele malen duurder zijn. Daarnaast draagt het voorkomen van problemen bij aan de maatschappelijk participatie. De vraag is of de gemeente altijd een rol heeft in het voorkomen van problemen. En in hoe ver deze rol reikt. De gemeente investeert van oudsher in algemene voorzieningen zoals sport, goede fietspaden etc. Dit willen we blijven doen. We willen (meer) financiële middelen inzetten in preventie en vroegtijdig signaleren van risicogroepen. Daarbij zullen we 'gewone problemen' niet medicaliseren. Bij het opgroeien horen gedragsproblemen, kattenkwaad en grensverleggend gedrag. Die moeten worden opgelost in de eigen omgeving. Ouders en scholen spelen hierbij een belangrijke rol. Goede preventie start bij de inwoners zelf door een gezonde levenswijze en het anticiperen op veranderende omstandigheden. Dit betekent ook tijdig anticiperen op veranderende omstandigheden, zoals het ouder worden door maatregelen te nemen in en om het huis. In de afspraken met contractpartners willen we meer nadruk leggen op preventieve voorzieningen (in plaats van voorzieningen aan het einde van een proces) en dit belonen. Daarnaast is het noodzakelijk om dwarsverbanden te leggen met ziektekostenverzekeraars. De inzet is om (een deel van) de financiële middelen van de gemeente en middelen van ziektekostenverzekeraars te ontkokeren ten behoeve van preventie.

Vroegsignalering is het zo vroeg mogelijk onderkennen van (het risico) op problemen. Steeds meer wordt duidelijk dat ernstige problemen zich gedurende langere tijd in een mensenleven ontwikkelen. De winst van vroegtijdig onderkennen kan dus problemen voorkomen of minder ernstig laten worden. Het nadeel van vroegsignalering (en vroegtijdige interventies) kan zijn dat eigen kracht niet/onvoldoende benut wordt. Er zijn mensen die ondersteuning claimen en er zijn mensen die zorg mijden. Het gaat bij de zogenaamde zorgmijders om mensen die niet om ondersteuning durven of willen vragen, terwijl ze al langer vereenzamen, zich verwaarlozen, verslavingsgedrag

vertonen of kampen met ernstige opvoedproblemen. Bij vroegtijdige signalering richten we ons op deze groep. Hier moet zo snel mogelijk op af worden gegaan om erger te voorkomen. Outreachend werken is van belang. Onder outreachend werken wordt verstaan: de ondersteuning aan zorgwekkende burgers die zelf niet om hulp vragen, maar deze wel nodig hebben. Om zicht te krijgen op deze burgers zal vindplaats gericht gewerkt moeten worden. Wij gaan daarom wijkgericht outreachend werken. Dit is voor ons een samenwerkingsverband tussen verschillende disciplines (aanbieders, welzijn, gemeente) in de wijken waar risicogroepen aanwezig zijn. Op dit moment kennen we al samenwerkingsverbanden in de wijken. De focus is vooral gericht op fysieke elementen en (sociale) veiligheidsvraagstukken in de wijken. Het sociale aspect is niet/onvoldoende in wijkregie ingebed.

Toegang en arrangementen

Met toegang bedoelen we het proces vanaf het moment waarop de burger zich meldt met een ondersteuningsvraag tot het bieden van passende ondersteuning (indicatiestelling maakt daar onderdeel van uit). We willen de toegang breed organiseren. In de leefwereld van burger hangen problemen op de verschillende leefdomeneinen (inkomen, opvoeding, welzijn, onderwijs etc.) meestal nauw met elkaar samen. Het is daarom belangrijk om naar de verbindingen te zoeken om de burger zo goed mogelijk te ondersteunen bij het oplossen van de problemen. Dit betekent een ontschotting van regelingen en wetten. De verschillende intakes op het gebied van Wmo, werk en inkomen en opvoedingsvraagstukken dienen te worden losgelaten. We gaan bij de toegang werken met (hoog opgeleide) generalisten die samen met de burger de problemen en oplossingen in kaart brengen. De vraagwijzer kan hierbij een rol spelen. Hierbij worden de principes van de kanteling gehanteerd, waarbij het zelfoplossend vermogen van de burger en diens netwerk gestimuleerd en gemaximaliseerd worden. Het keukentafelgesprek is hiervoor een goed instrument. Dit betekent niet dat alle ondersteuningsvragen op deze manier benaderd zullen worden. Daar waar duidelijk is dat het een enkelvoudige ondersteuningsvraag betreft zal geen keukentafelgesprek worden gevoerd. Dit betekent een verandering van de huidige werkwijze waarbij op basis van (wetstechnische) specialisaties wordt gewerkt. In de nieuwe werkwijze zal het klantcontactcentrum in het kader van het project @antwoord het eerste contact afvangen, waarbij de nadruk ligt op uitvraag van het probleem en informatie. Een goede informatievoorziening voorkomt aanvragen. Er wordt een snelle beoordeling gemaakt of er sprake is van een meervoudig of enkelvoudig probleem. Bij een enkelvoudig probleem zal de aanvraag snel worden afgehandeld. Bij een meervoudig probleem vindt er een keukentafelgesprek plaats door de generalist (frontoffice) waarbij 'de vraag achter de vraag' en de oplossingen samen met de burger in kaart worden gebracht. Nadat het eigen vermogen is verkend worden de benodigde voorzieningen bepaald. Dat kunnen gemeentelijke voorzieningen zijn, maar ook voorzieningen die door andere organisaties ingezet kunnen worden. Hierbij worden schriftelijke resultaatsafspraken met de burger gemaakt. Het feitelijk inzetten van de voorzieningen wordt door een backoffice gedaan. Hier vindt bewaking van de resultaatsafspraken plaats en afstemming tussen aanbieders. Er is zowel in de front- als backoffice een nauwe relatie met (zorg) aanbieders en welzijnsorganisaties. Dit concept wordt thans uitgewerkt. Aangezien de uitvoeringsorganisatie thans een andere werkwijze hanteert en daardoor de competenties herschikt moeten worden, is het vanzelfsprekend dat deze werkwijze gefaseerd wordt ingevoerd. De uitdaging in deze is hoe we de toegang tot intensieve ondersteuning vorm geven op een manier die zo min mogelijk bureaucratisch is en ruimte laat aan professionele inschatting, maar de druk op voorzieningen remt.

Als duidelijk is geworden dat er voorzieningen noodzakelijk zijn dan willen we dat de toegang hiertoe zo laagdrempelig mogelijk is. Dat betekent dat we geen (onnodige) indicaties stellen en gebruik maken van de expertise van aanbieders. We willen onderzoeken voor welke ondersteuningsvragen we aanbieders direct kunnen mandateren om de uitvoering direct op te pakken. Hier moet natuurlijk wel nagedacht worden over de wijze van sturing en verantwoording.

De voorzieningen zijn zoveel mogelijk collectief. Er wordt pas een individuele voorziening ingezet als er geen collectief is of deze niet toereikend is. De arrangementen worden zoveel als mogelijk in samenhang ingezet. Daar waar mogelijk worden contractafspraken gemaakt met aanbieders over gecombineerde voorzieningen. Een voorbeeld is de gecombineerde aanbesteding van leerlingenvervoer en Wmo vervoer. Het vervoer met betrekking tot begeleiding en WSW vervoer zou hierbij kunnen aansluiten. Ook zou er een slimme combinatie gemaakt kunnen worden tussen bepaalde vormen van dagbesteding en beschut werken.

Resultaatsturing

In het sociale domein worden veel voorzieningen niet door de gemeente verstrekt, maar door (zorg) aanbieders. Wij willen hen prikkelen en belonen voor het inzetten van oplossingen die bijdragen aan het zo snel mogelijk oplossen van het probleem, zodat er geen of minder zware voorzieningen noodzakelijk zijn. We willen niet meer sturen op het aantal voorzieningen of uurtje factuurtje, maar op het resultaat dat bereikt is en de samenwerking met anderen om dit te bereiken. Het resultaat staat centraal en niet de maatschappelijke organisaties met hun werkwijze en specifieke aanbod. Wij zullen de maatschappelijke partners meer dan voorheen aanspreken op hun expertise, creativiteit en hun gezamenlijke verantwoordelijkheid

8. Financien

Eerder is gezegd dat er veel gaat veranderen in het sociale domein door de drie decentralisaties. Er komen taken bij, inclusief nieuwe budgetten, maar waarop tegelijkertijd flink wordt bezuinigd. Ook nemen de risico's toe. De reorganisatie van sociale werkvoorzieningsbedrijven, de open eind regelingen zoals in de bijstand en de compensatieplicht in de Wmo. Kortom: er zijn veel onderwerpen in het sociaal domein die het noodzakelijk maken om niet alleen vanuit de inhoud, maar dat er ook met een bril vanuit financieel management worden bekeken. Besparingen worden gerealiseerd door een nieuwe manier van werken, bijvoorbeeld door meer inzet te plegen op preventie. We zullen echter ook inzetten op financieel management door onder andere (waar mogelijk) de budgetten te ontschotten.

Wat de bezuinigingen betekenen voor de ondersteuning van inwoners en de financiële positie van gemeenten is thans onvoldoende duidelijk. De VNG heeft aangedrongen op een grondig onafhankelijk onderzoek naar de financiële en maatschappelijke uitvoerbaarheid van de plannen. Er is onvoldoende zicht op wat al die maatregelen bij elkaar betekenen voor de samenleving, gezinnen en individuen. Als gevolg van een Kamermeerderheid laat de minister thans een onafhankelijk onderzoek uitvoeren.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Indien u dit wenst gaan wij graag met u in gesprek over de decentralisaties en onze visie hier op.

Hoogachtend,
Het college van de gemeente Albrandswaard,
de secretaris de burgemeester,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Hans Cats', with a stylized, cursive script.

Hans Cats

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'H.C. Wagner', with a clear, legible script.

drs. Hans-Christoph Wagner